

**Комисия за публичен надзор над
регистрираните одитори**

***Отчет за дейността
през 2016 година***

**София
Юли 2017 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	3
РЕЗЮМЕ	4
I. КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ – МИСИЯ И ВИЗИЯ	7
II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	7
2.1. Промени в нормативната уредба	7
2.2. Организационна структура	9
2.3. Човешки ресурси	11
2.4. Финансово осигуряване	11
III. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ	12
3.1. Надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители	12
3.1.1. Придобиване на правоспособност и регистрация на дипломираните експерт-счетоводители и одитори	12
3.1.2. Резултати от дейността на ИДЕС по контрола на качеството на одиторските услуги	13
3.1.3. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори	14
3.2. Надзор над дейността на регистрираните одитори, изпълняващи ангажименти за независим одит на финансови отчети на предприятия от обществен интерес	14
3.2.1. Изпълнение на годишната програма за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори	15
3.2.2. Комплексни оценки за качество на дейността на проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия	16
3.2.3. Проверки по изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатирани съществени пропуски и несъответствия	22
3.2.4. Разследвания по повод получени в КПНРО сигнали и предложения от заинтересовани лица	22
3.2.5. Административно-наказателна дейност	23
IV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	23
V. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА	24
VI. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА КПНРО ЗА 2017 ГОДИНА	25
VII. ПРИЛОЖЕНИЯ	25
Приложение № 1 Органиграма	26
Приложение № 2 Справка за изпълнение на бюджета за 2016 г.	27

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

Регламент (ЕС) № 537/2014	Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията
Директива 2006/43/ЕО	Директива на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети
Директива 2014/56/ЕС	Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.
ГИЕОПН	Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор
ГФО	Годишен финансов отчет
ЕГОПНО	Европейска група на органите за публичен надзор над одиторите
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗНФО	Закон за независимия финансов одит
ИДЕС	Институт на дипломираните експерт-счетоводители
КЕОНО	Комитет на европейските органи за надзор на одита
КПНРО	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори
МОС	Международни одиторски стандарти
МСФО	Международни стандарти за финансово отчитане
МФНОР	Международен форум на независимите одитни регулатори
СККОУ	Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги при ИДЕС
СПЕ	Съвет по професионална етика при ИДЕС

РЕЗЮМЕ

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е специализиран държавен орган за регулиране и надзор върху професионалната дейност на регистрираните одитори и дейността на ИДЕС по отношение на делегираните функции, както и за оценка дейността на одитните комитети в предприятията от обществен интерес и наблюдение на пазара на одиторски услуги. Тя е юридическо лице на бюджетна издръжка и е създадена през 2008 г. при транспониране в българското законодателство на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. Комисията се избира от Народното събрание и отчита дейността си пред него.

Израз на независимостта на КПНРО е възможността ѝ самостоятелно да планира и осъществява своята дейност в съответствие със законовите правомощия и отговорности, вкл. спазване на изискването финансирането на инспекционната дейност да е адекватно, достатъчно и независимо от надзираваните регистрирани одитори.

Мисията на КПНРО е осъществяване надзор над дейността на регистрираните одитори с цел постигане високо качество на предоставяните одиторски услуги, в резултат на което да има високо доверие на инвеститорите и обществото като цяло в информацията в годишните финансови отчети на предприятията.

Организационната структура и функциите на комисията са регламентирани както със ЗНФО, така и с обнародвания в Държавен вестник Правилник за дейността на КПНРО. Със ЗДБРБ за 2016 г. е определена обща численост на персонала на КПНРО от 28 щатни бройки, която е организирана в две дирекции (дирекция „Надзорна дейност“ и дирекция „Обща администрация“), както и от служители, пряко подчинени на председателя.

В края на 2016 г. беше приет новият ЗНФО, с който се транспонират в българското законодателство изменителната Директива 2014/56/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г., както и се приемат мерки за прилагането на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит в предприятия от обществен интерес.

Законопроектът беше изготвен съвместно от Министерство на финансите, КПНРО и професионалната организация на регистрираните одитори ИДЕС.

Надзорната дейност на комисията във връзка с гарантиране качеството на одиторската дейност, организиране и провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор, продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори и воденето на регистъра до влизането в сила на настоящия ЗНФО се осъществяваше в съответствие с действащите законови разпоредби по правилата и процедурите, изготвени и приети от Управителния съвет на ИДЕС.

В съответствие с изискванията на закона, КПНРО реализира надзорните си правомощия чрез изпълнението на планови и тематични инспекции, проверки относно изпълнение на дадените препоръки, както и чрез извършването на разследвания по сигнали от заинтересовани лица и по решение на комисията.

Обхватът на инспекциите по контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори включва проверки относно спазване изискванията на МОС, както и на етичните норми и изискванията за независимост, оценка на вътрешната система за контрол на качеството, установяване адекватността на времевите и човешките ресурси и на одиторските възнаграждения, изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатирани преди това пропуски и несъответствия, а също и изпълнение на други изисквания на ЗНФО.

При изпълнение на инспекциите, независимо че в по-голямата си част изпълнението на проверените одиторски ангажменти отговаря на съществените изисквания, се констатира редица слабости, които очертават проблемни области по отношение спазване на професионалните стандарти. Тези области са сходни с тези от предходните години и се изразяват най-вече в следното: не се анализират специфични за отрасъла счетоводни практики и регулации, както и счетоводното отчитане на справедливи стойности; когато е налице смяна на одитора не се осъществява комуникация с предходния одитор; писмата за поемане на одиторски ангажмент не съответстват на изискванията на професионалните стандарти; констатира се пропуск по отношение разбиране на вътрешния контрол – не се изпълняват процедури по оценка на рисковете от измама и съществени отклонения в отчета.

Често при инспекции се констатира несъответствия между информацията във финансовия отчет и тази в годишния доклад за дейността на предприятието; пропуски при оповестяване на сделките между свързани лица; не се осъществяват комуникации с подходящо ниво на ръководството по повод констатираните при одита грешки и отклонения или неспазване на законови или регулаторни изисквания; издават се несъответстващи по форма и съдържание одиторски доклади.

През отчетната година при инспекциите се констатира, макар и в изолирани случаи, пропуски при планиране, документиране и отчитане на часове в одит; липса на утвърдени обективни критерии за формиране на цената на предоставяните одиторски услуги; създаване на предпоставки за нелоялна конкуренция на пазара на одиторските услуги с оферирането на необосновано ниски цени.

В изпълнение на утвърдения план от специализираната администрация на КПНРО са извършени 64 инспекции по контрол на качеството на одиторските услуги, както и за периода от 01 май 2016 г. до 30 юни 2017 г. 2 тематични проверки на ИДЕС и 16 разследвания по получени сигнали от заинтересовани лица и по решение на комисията.

Във връзка с констатирани при плановите инспекции и при разследванията съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 18 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 17 наказателни постановления за налагането на глоби и имуществени санкции на съответните нарушители, както и едно предупреждение до регистрирания одитор поради наличието на маловажен случай по чл. 28, б. „а“ от Закона за административните нарушения и наказания.

От издадените общо 17 наказателни постановления са обжалвани 8, като към датата на съставяне на настоящия отчет 9 са влезли в сила.

Обстоятелството, че в края на 2016 г. влезе в сила настоящият ЗНФО, с който се транспонират новите изисквания на общностното законодателство, определя и основните приоритети за КПНРО през следващите години.

На първо място, ще продължи процесът на разработване и приемане на вътрешни нормативни документи, регламентиращи провеждането на изпити за придобиване на правоспособност на регистриран одитор, продължаващото професионално развитие и контрола върху качеството на дейността на регистрираните одитори, при прилагането на диференциран подход в зависимост от големината на одиторската практика. Приоритет е и изготвянето на методика за оценка изпълнението на дейността на одитните комитети, тъй като това е едно от новите задължения на комисията, вменени ѝ по силата на Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС.

На следващо място, с цел повишаване ефективността на надзорната дейност, комисията ще предприеме действия за подобряване техниките, прилагани при изпълнение на инспекционната дейност, чрез използване електронни инструменти за анализ и обработка на информацията.

Във връзка с изпълнение функциите на КПНРО по отношение наблюдение на пазара на одиторски услуги, вменени ѝ по силата на Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС, предстои

създаването на отделна аналитична структурна единица за оценка на риска и наблюдение на пазара на одиторските услуги.

Чрез възприемане на принципа на тематичната насоченост в своята дейност комисията ще продължи да търси едно по-широко приложение на рисково-базирания подход в осъществяваните от нея дейности. При изпълнение на надзорната си дейност КПНРО ще постави акцента върху значимите предприятия от обществен интерес и одиторски дружества.

Важен приоритет за комисията остава развитието на професионалните качества и личностните умения на служителите, заети най-вече с надзорната дейност, осъществявана от комисията. Ще продължи да се използва системата за вътрешен контрол на качеството на инспекционната дейност.

КПНРО ще продължи и занапред ползотворното си сътрудничеството с професионалната организация като подкрепя нейните полезни инициативи.

I. КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ – МИСИЯ И ВИЗИЯ

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е специализиран държавен орган за регулиране и надзор върху професионалната дейност на регистрираните одитори и дейността на ИДЕС по отношение на делегираните функции, както и за оценка дейността на одитните комитети в предприятията от обществен интерес и наблюдение на пазара на одиторски услуги. Тя е юридическо лице на бюджетна издръжка и е създадена през 2008 г. при транспониране в българското законодателство на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. Комисията се избира от Народното събрание и отчита дейността си пред него.

Израз на независимостта на КПНРО е възможността ѝ самостоятелно да планира и осъществява своята дейност в съответствие със законовите правомощия и отговорности, вкл. спазване на изискването финансирането на инспекционната дейност да е адекватно, достатъчно и независимо от надзираваните регистрирани одитори.

Мисията на КПНРО е осъществяване надзор над дейността на регистрираните одитори с цел постигане високо качество на предоставяните одиторски услуги, в резултат на което да има високо доверие на инвеститорите и обществото като цяло в информацията в годишните финансови отчети на предприятията.

За изпълнение на мисията си КПНРО:

- упражнява надзорните правомощия чрез извършване на инспекции и разследвания на дейността на регистрираните одитори;
- извършва проверки за законосъобразно изпълнение на функциите, делегирани на ИДЕС, за надзора над които КПНРО носи крайната отговорност – дейностите по организация и провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор; по продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори; по регистриране на одиторите, които получават правоспособност за извършване на финансов одит, и поддържане на публичен регистър на регистрираните одитори;
- осъществява наблюдение върху пазара на одиторски услуги във връзка със задължителния одит на финансови отчети на предприятие от обществен интерес,
- оценява дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес;
- осъществява сътрудничеството със съответните органи на Европейския съюз, с компетентните органи на другите държави – членки на Европейския съюз, или на трети държави, отговарящи за задължителния финансов одит.

Визията за развитие на КПНРО е свързана с утвърждаването ѝ като водеща институция със съществен принос за защита на обществения интерес и за повишаване доверието на инвеститорите

Комисията е член на КЕОНО и на МФНОР. Тя осъществява сътрудничество с органите на Европейския съюз, както и с компетентните органи на държавите членки на Европейския съюз и на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

Организационната структура и функциите на комисията са регламентирани както със ЗНФО, така и с обнародвания в Държавен вестник Правилник за дейността на КПНРО.

II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

2.1. Промени в нормативната уредба

В края на 2016 г. беше приет новият ЗНФО, с който се транспонират в българското законодателство изменителната Директива 2014/56/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г., както и се приемат мерки за прилагането на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно

специфични изисквания по отношение на задължителния одит в предприятия от обществен интерес.

Законопроектът беше изготвен съвместно от Министерство на финансите, КПНРО и професионалната организация на регистрираните одитори ИДЕС.

В закона са предвидени специални разпоредби, наред с общите изисквания по отношение на одита, регламентиращи дейността по задължителен финансов одит на финансови отчети на предприятията от обществен интерес. При извършването на такъв одит се прилагат пряко разпоредбите на Регламент (ЕС) № 537/2014, вкл. по отношение на:

- съдържанието на одиторския доклад;
- допълнителни доклади до компетентния орган, осъществяващ надзор над дейността на предприятието от обществен интерес и/или одитния му комитет;
- съдържанието на доклада за прозрачност;
- допълнителната информация, предоставяна на КПНРО.

С цел минимизиране влиянието на рисковете за независимостта на одиторите на предприятия от обществен интерес, законът урежда допълнителни мерки, наред с изискванията на регламента, като определя следното:

- минимален срок за договор за задължителен одит от една година;
- максимален срок за одиторско дружество за одит на предприятие от обществен интерес до 7 години, като за отговорния одитор, изпълняващ одита от името на одиторско дружество, максималният срок е 4 години;
- ограничения по отношение на приходите от услуги, извън одита, на одитираното предприятие от обществен интерес, както и на дела на приходите от това предприятие в общата сума на приходите от одит за регистрирания одитор;
- изисквания за докладване на констатирани нередности в дейността на одитираното предприятие;
- допуска при определени условия предоставянето на данъчни консултации на одитираното предприятие от страна на регистрирания одитор.

В съответствие с изискванията на Директива 2014/56/ЕС законът регламентира крайната отговорност на КПНРО за надзора върху:

- придобиването на право да се упражнява дейност като регистриран одитор, регистрирането на одиторите, включително на одиторите от други държави – членки на Европейския съюз, и от трети държави и временното лишаване от право да се упражнява дейност като регистриран одитор;
  - приемането на стандарти за професионална етика, за вътрешния контрол на качеството в дейността на регистрираните одитори и за извършването на задължителен финансов одит и свързаните с одита услуги;
  - продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори;
  - системата за гарантиране на качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори,
- като за констатираните съществени пропуски и несъответствия прилага принудителни административни мерки и налага административни наказания.

Чрез ЗНФО са делегирани на професионалната организация на регистрираните одитори следните дейности:

- по организация и провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор, вкл. от държави – членки на Европейския съюз и от трети държави;
- по продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори;
- по регистриране на одиторите, които получават правоспособност за извършване на финансов одит, и поддържане публичен регистър на регистрираните одитори, като условията и редът за осъществяването им се определят с утвърдени от КПНРО правила и процедури.

В съответствие с предоставената от закона възможност със свое решение КПНРО е делегирала на ИДЕС и функциите по контрола за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори по задължителния финансов одит, одитиращи предприятия, които не са от обществен интерес.

Запазват се принципите за изграждане на Системата за гарантиране на качеството на дейността на регистрираните одитори при спазване на следните принципи:

- надзорът/контролът да се осъществява от лица, които са независими от съответните контролирани регистрирани одитори;
- финансирането на контролните дейности да е адекватно, достатъчно и независимо от регистрирани одитори;
- да са осигурени достатъчни ресурси за извършване на необходимите надзорни/контролни дейности;
- лицата, които извършват надзор/контрол на качеството, да имат подходящо професионално образование и съответстващ опит в областта на финансов одит и финансовото отчитане и да са преминали обучение за контрол на качеството;
- липса на конфликт на интереси между лицата, които извършват надзор/контрол на качеството, и регистрирани одитори;
- инспекциите за гарантиране на качеството да са целесъобразни и пропорционални с оглед на мащаба и сложността на дейността на проверявания регистриран одитор.

Със закона се въвежда възможността комисията да прилага надзорни мерки, наред с налагането на административни парични санкции за извършени от регистрираните одитори административни нарушения. Надзорните мерки се изразяват в оценка качеството на дейността на регистрираните одитори, даването на задължителни предписания за прекратяване или отстраняване на пропуски или несъответствия, осигуряване публичност на нарушения, допуснати от регистрираните одитори, както и временно лишаване от право да се упражнява одиторска дейност. Предвидена е и възможност за уведомяване на орган, упражняващ надзор върху дейност на предприятие от обществен интерес, да наложи временна забрана на член на негов управителен орган да упражнява своите функции.

С приемането на закона бяха приети и изменения и допълнения на Кодекса за застраховането, Кодекса за социалното осигуряване и Закона за кредитните институции, чрез които се въвежда задължение по отношение на съответните предприятия от обществен интерес за съвместен одит на годишните им финансови отчети от две одиторски дружества.

2.2. Организационна структура

Комисията разглежда и решава въпросите от своята компетентност на заседания, като се събира най-малко два пъти в месеца по предварително оповестен дневен ред. През 2016 година са проведени 38 заседания, на които са обсъдени 128 въпроса, като от тях 90 са свързани с надзора над дейността на регистрираните одитори и ИДЕС, 6 се отнасят за международното сътрудничество, 12 разглеждат приемането на вътрешно-нормативни документи и 20 други.

Със ЗДБРБ за 2016 г. е определена обща численост на персонала на КПНРО от 28 щатни бройки, която е организирана в две дирекции (дирекция „Надзорна дейност“ и дирекция „Обща администрация“), както и от служители, пряко подчинени на председателя.

Дирекция „Надзорна дейност“ се състои от 17 инспектори, вкл. директор, и изготвя проект на годишната програма за инспекционната дейност; извършва планираните и допълнително възложените инспекции за гарантиране на качеството на дейността на регистрираните одитори; извършва разследвания по преценка на комисията или по получени сигнали и предложения до комисията; представя пред комисията доклади за резултатите от извършени инспекции и разследвания, като предлага предприемане на съответните действия и/или налагане на наказания и надзорни мерки; участва в съвместните проверки/разследвания с представители на надзорните органи на трети страни; поддържа

връзки със системите по надзора над независимия финансов одит в държавите – членки на Европейския съюз, и съответните органи към Европейската комисия; извършва действия във връзка с обмена на информация с компетентните органи за публичен надзор над одиторите и одиторските дружества в другите държави – членки на Европейския съюз, и трети държави; проучва и популяризира добрата наша и международна практика в надзорната дейност; извършва подготовката и координира изпълнението на международни проекти; осъществява действия, свързани с обучението и повишаване квалификацията на служителите от специализираната администрация.

Дирекция „Обща администрация“ осъществява административно-техническата подготовка на заседанията на комисията; изготвя протоколите от заседанията и препис-извлечения от решенията на комисията; уведомява съответните органи и лица за решенията на комисията в 7-дневен срок от приемането им; осигурява правното обслужване и процесуалното представителство на комисията; осъществява цялостното финансово-счетоводно обслужване и материално-техническото снабдяване на комисията, вкл. изпълнява действията по съставянето на проекта на бюджета и изготвянето на годишния финансов отчет; организира и осъществява деловодната дейност; осъществява действията, свързани с управление на човешките ресурси, вкл. изготвя актовете и съхранява документите по възникване, изпълнение, изменение и прекратяване на служебните и трудовите правоотношения; осъществява предварителен контрол за законосъобразност в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор; осигурява адекватно информационно и техническо обслужване на дейността на комисията; осигурява охраната, противопожарната безопасност, реда и чистотата в работните помещения на комисията; осигурява поддържането и ремонта на помещенията и оборудването. Администрацията на комисията е максимално оптимизирана в съответствие с тенденциите в публичния сектор, като това доведе до съвместяване на редица дейности и по-високо натоварване и отговорности на служителите.

Служителите, назначени на длъжностите държавен експерт „Методология“ и експерт „Анализ и оценка на риска“, са пряко подчинени на председателя на комисията и имат следните задължения:

Държавен експерт „Методология“ участва в разработването на методически указания, инструкции, наръчници и други вътрешни актове на комисията във връзка с осъществявания надзор над регистрираните одитори; осъществява последващ контрол по качеството на дейността на инспекторите в комисията; изготвя материали и участва в обучението за повишаване на квалификацията на служителите от администрацията, когато се касае за въпроси от неговата компетентност; изготвя становища във връзка с методологията на инспекционната дейност на комисията; изготвя становища по предложените за утвърждаване от комисията материали на ИДЕС; изготвя материали за заседания на комисията и участва в тях, вкл. като дава становища; изработва проекти на нормативни и вътрешни актове по отношение на инспекционната дейност; оказва методологична помощ на инспекторите при осъществяване на тяхната дейност.

Експерт „Анализ и оценка на риска“ изпълнява дейностите по планиране и въвеждане на методологичната рамка на цялостния процес по управление на рисковете при извършването на проверки за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори; процеси по идентифициране, анализ, оценка и определяне на реакция спрямо установените рискове, които могат да повлияят при извършването на проверки за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори; участие в разработването и поддържането на риск-регистър, включващ установените рискове, свързани с проверки за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори, както и резултатите от техния анализ и оценка; наблюдение и анализ на пазара на одитни услуги по отношение системния риск, произтичащ от високата концентрация; прилагане на иконометрични и статистически модели в практически изследвания, както и използването на софтуерни продукти за иконометричен и статистически анализ.

2.3. Човешки ресурси

Структурата на персонала по образователно равнище и вид образование е в съответствие с целите и функциите на комисията, като към 31.12.2016 г. 93 на сто от служителите са с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“, 10 на сто притежават и юридическо образование, 50 на сто са сертифицирани вътрешни одитори, 14 на сто са с втора специалност „Одитинг“. Средната възраст на персонала е 39 години.

Комисията развива и утвърждава административния си капацитет чрез обучения за повишаване на знанията и уменията на своите служители, като за постигане на своите цели КПНРО продължи сътрудничеството си с Университета за национално и световно стопанство, ИДЕС, МФНОР и други.

През 2016 г. беше планирано провеждането на следните обучения на служителите от специализираната администрация на комисията:

- представяне на финансови отчети;
- практически аспекти при счетоводното отчитане на стоково-материални запаси, дълготрайни активи и строителство;
- идентифициране и оценяване на рисковете от съществени отклонения и определяне ниво на същественост;
- одиторски извадки и оценка на резултатите от тях;
- одит на приблизителни счетоводни оценки;
- одит на финансови отчети на инвестиционни дружества и фондове
- формиране на одиторско мнение и одиторски доклади върху финансови отчети – практически аспекти при модифициране на одиторското мнение (ограничения в обхвата, действащо предприятие, отклонения);
- промени в нормативната уредба, регламентираща независимия финансов одит и счетоводното отчитане и контрола върху качеството на одиторската дейност за 2016 г.

В изпълнение на приетата от КПНРО програма, през годината бяха проведени три семинара за провеждане на планираните специализирани обучения, с изключение на това по формиране на одиторските извадки, лектори на които бяха утвърдени в одиторската професия експерти.

2.4. Финансово осигуряване

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е специализиран държавен орган за регулиране и надзор върху дейността на регистрираните одитори в Република България. По силата на новото законодателство в областта на одита функциите на одитните регулатори в Европейския съюз по отношение на анализ на риска при прегледи за гарантиране на качеството на регистрираните одитори се засилват. С цел повишаване на ефективността на надзорната дейност и доверието на обществото относно представяните одиторските услуги, както и за минимизиране рисковете от незаконосъобразно влияние от страна на регистрираните одитори е необходимо дейността на комисията да бъде адекватно финансово и ресурсно обезпечена.

Председателят на КПНРО е първостепенен разпоредител с бюджет, който със ЗДБРБ за 2016 г. е определен в размер на 1 286 хил. лв. Комисията не формира собствени приходи.

В съответствие с действащата законова уредба и приетите в КПНРО вътрешни правила своевременно се изпълняват процедурите за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Към 31.12.2016 г. КПНРО няма неразплатени задължения.

В резултат от извършения финансов одит за заверка на Годишния финансов отчет за 2016 г. от Сметната палата беше изразено становище, че същият дава вярна и честна представа за финансовото състояние и имущество на комисията и е в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане, съответно беше заверен без резерви.

III. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ

Комисията носи отговорност за надзора над дейността на регистрираните одитори, вкл. придобиването на правоспособност, вписването на регистрираните одитори и отнемането на правоспособността; приемането и спазването на стандарти за професионална етика, вътрешен контрол на качеството в одиторските предприятия и при извършването на одита; продължаващото обучение, системите за гарантиране на качеството, за разследване и налагане на наказания. Със закона са делегирани на ИДЕС функциите по организация и провеждане на изпитите за придобиване правоспособност на регистриран одитор, по продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори и по регистриране на одиторите, които получават правоспособност за извършване на финансов одит, и поддържане публичен регистър на регистрираните одитори, като със свое решение КПНРО е делегирала на професионалната организация и функциите по контрола за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори по задължителния финансов одит, одитиращи предприятия, които не са от обществен интерес.

Съществена част от дейността на надзорния орган е фокусирана върху качеството на изпълнение на ангажиментите за задължителен одит на финансовите отчети на предприятията от обществен интерес, предвид значимостта им за обществото, произтичаща от мащаба и сложността на тяхната стопанска дейност или от нейния характер. Във връзка с това при осъществяване дейността си през 2016 г. КПНРО ефективно си взаимодейства и с другите надзорни органи, вкл. с Българската народна банка и Комисията за финансов надзор, най-вече при изпълнение на процедурите по съгласуване критериите за избор на регистрирани одитори за изпълнението на съвместни одити на банки, застрахователни и пенсионноосигурителни дружества и при извършването на разследвания по сигнали за предполагаеми нарушения в дейността на регистрираните одитори.

Надзорната дейност на комисията във връзка с гарантиране качеството на одиторската дейност, организиране и провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор, продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори и воденето на регистъра до влизането в сила на настоящия ЗНФО се осъществяваше в съответствие с действащите законови разпоредби по правилата и процедурите, изготвени и приети от Управителния съвет на ИДЕС.

3.1. Надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители

В съответствие с възложените ѝ по закон отговорности, освен надзорни и регулаторни функции по отношение професионалната дейност на регистрираните одитори, КПНРО изпълнява своите задължения и по отношение дейността на ИДЕС във връзка с придобиването на правоспособност на регистриран одитор и вписването в регистъра по чл. 22 от отменения през 2016 г. закон, продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори, както и утвърждаване на предложените от професионалната организация промени в подзаконовата нормативна уредба.

От инспекционните екипи на КПНРО са изпълнени две тематични проверки на дейността на ИДЕС – по отношение на законови задължения по поддържане на регистъра на регистрирани одитори и отчитане на обученията във връзка с продължаващото професионално развитие, както за несъответствия в предоставяната на КПНРО информацията за надзорни цели. Дадени са съответните препоръки за отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия.

3.1.1. Придобиване на правоспособност и регистрация на дипломираните експерт-счетоводители и одитори

През 2016 г., след успешно полагане на необходимите изпити и покриване изискванията за стаж по чл. 20 от отменения през 2016 г. ЗНФО, са придобили правоспособност да подписват одиторски доклади с мнение върху финансови отчети и са

вписани в регистъра на регистрираните одитори нови 13 лица, като са отписани 8 лица, съответно регистрираните одитори – физически лица, към 31.12.2016 г. са 710.

В регистъра по чл. 21 от ЗНФО през годината са вписани 4 нови одиторски дружества, отписани са 8, съответно към 31.12.2016 г. общият им брой е 89.

Съгласно чл. 18 от отменения през 2016 г. ЗНФО за придобиване диплома на дипломиран експерт-счетоводител следва да бъдат положени успешно писмени изпити по:

- счетоводство, вкл. МСФО;
- търговско право;
- независим финансов одит, вкл. МОС;
- данъчно и осигурително право.

Във връзка с провеждане на изпитите за придобиване правоспособност на експерт-счетоводител, което е предпоставка за придобиването на правоспособност на регистриран одитор, съгласно горепосочените разпоредби през сесия 2016 г. в КПНРО бяха депозирани 8 жалби от кандидати за експерт-счетоводители, в т.ч.:

- 4 срещу изпита по счетоводство;
- една срещу изпита по независим финансов одит;
- три срещу изпита по данъчно и осигурително право, при подадени през 2015 г. общо 12 жалби.

По всяка от депозираните жалби комисията се е произнесла с решение, което е предоставено на вниманието на Комисията по жалбите при професионалната организация. С оглед на действащата през 2016 г. законова уредба КПНРО не е имала правна възможност да задължи ИДЕС да предприеме конкретни действия за подобряване на процеса по придобиване на правоспособност и регистрация на регистрирани одитори, вкл. да повлияе в случаите на неправилно оценяване на резултатите на кандидатите.

3.1.2. Резултати от дейността на ИДЕС по контрола на качеството на одиторските услуги

Планът за контролната дейност за 2016 г. включва извършването на общо 137 инспекции за контрол върху качеството на предоставените през периода от 01.07.2015 г. до 30.06.2016 г. одиторски услуги, както следва:

- 63 инспекции от инспектори на КПНРО с участието на контрольори от ИДЕС по отношение дейността на регистрирани одитори и одиторски дружества, одитирали предприятия от обществен интерес;
- 74 инспекции от контрольори на ИДЕС, чрез Съвета за контрол по качеството на одиторските услуги, по отношение дейността на регистрирани одитори и одиторски дружества, неодитиращи предприятия от обществен интерес.

Контролът върху качеството на одиторските услуги през отчетната година е осъществяван в съответствие с Правилата и процедурите за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори, утвърдени съгласно чл. 35д, ал. 2, т. 2 от отменения през 2016 г. ЗНФО.

Планът за контролната дейност на СККОУ е коригиран поради включване на един регистриран одитор в плана на КПНРО, за който е установено изпълнение на ангажименти към предприятия от обществен интерес, съответно след промяната окончателният брой на подлежащите на проверка от съвета регистрирани одитори е 73.

Към 30.06.2017 г. от СККОУ са приети резултатите от 67 инспекции, при които са дадени следните комплексни оценки за дейността на проверените одиторски практики:

- с оценки „А“ са 54 броя от проверените практики, или 81 на сто;
- с оценки „Б“ са 12 броя от проверените практики, или 18 на сто;
- с оценки „В“ са 1 броя от проверените практики, или 1 на сто;
- с оценка „Г“ не е оценена нито една практика през периода.

Съгласно отчета за дейността на съвета за 2016 г. не са изпълнени 6 от планираните инспекции поради следните причини:

- регистрирани одитори без изпълнени ангажименти – 4 инспекции;
- отложена една инспекция на регистриран одитор, практиката на когото ще бъде включена в плана за контролната дейност за 2017 г.
- отложена една инспекция поради заболяване на регистрирания одитор.

3.1.3. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори

В изпълнение на плана за контролната дейност на КПНРО за 2016 г. не са констатирани случаи на неизпълнение изискванията по чл. 22 от отменения през 2016 г. ЗНФО относно обучението на регистрираните одитори във връзка с тяхното продължаващо професионално развитие.

3.2. Надзор над дейността на регистрираните одитори, изпълняващи ангажименти за независим одит на финансови отчети на предприятия от обществен интерес

В съответствие с изискванията на закона, КПНРО реализира надзорните си правомощия чрез изпълнението на планови и тематични инспекции, проверки относно изпълнение на дадените препоръки, както и чрез извършването на разследвания по сигнали от заинтересовани лица и по решение на комисията.

Във връзка с горепосоченото комисията използва статистически модел за определяне граници на стандартно отклонение от средния размер на вложените часове за одит по икономически сектори въз основа анализ на предоставената в Единните годишни отчети на одиторите към 30.06.2016 г. информация за вложените от тях работни часове.

През отчетната година за всички инспекции на одиторите на предприятия от обществен интерес са използвани Стандарт за определяне на извадката от одиторски ангажименти за преглед, Инструкция за оценка адекватността на времевите ресурси на одитен ангажимент и Инструкция за оценка адекватността на одиторските възнаграждения за ангажимент. Същите включват процедури за оценка адекватността на времевите ресурси и получени възнаграждения за одит с цел въвеждането в практиката на обективни критерии и постигане на достатъчна обоснованост при оценката на адекватността на вложените за одита времеви ресурси и получени одиторски възнаграждения с оглед сложността, характера и друга специфика на конкретния ангажимент, в тяхната взаимосвързаност.

С цел последователното прилагане на рисково-базирания подход при подбора на ангажименти за проверка, за 2016 г. са определени следните рискови области в предмета на дейността на одитираните предприятия – кредитна дейност, застраховане, пенсионно и здравно осигуряване, здравеопазване.

С оглед повишаване качеството на одита и хармонизиране инспекциите на одиторските дружества в Европа, част от усилията на комисията бяха насочени към изготвянето и прилагането на обща методология за извършване на инспекции в тясно сътрудничество с представителите на независимите одитни регулатори от EIAG. В тази връзка, при изпълнение на годишния план за контролна дейност при една инспекция са тествани въпросник за проверка приблизителни счетоводни оценки и въпросник за проверка на качество на одити на консолидирани финансови отчети, изготвени съгласно тази методология.

При изпълнение на надзорната си дейност комисията осъществява и последващ контрол чрез проверки относно изпълнение на дадените при предходните инспекции препоръки на регистрираните одитори.

През отчетната година в КПНРО е прилагана и система за вътрешен контрол на качеството на инспекционната дейност, като е проверено качеството на изпълнение на поне една планова инспекция от всеки от инспекторите при комисията. Целта на вътрешния контрол е да се проследи спазването на нормативните изисквания при инспекциите по отношение изпълнение на изискуемите процедури, спазване на определените срокове,

документална обосновааност на всяко заключение в доклада за резултатите от съответната инспекция и др.

През 2016 г. е прилагана и функцията „Анализ и оценка на риска“, която подпомага инспекторите от дирекция „Надзорна дейност“ при предварителната подготовка и изпълнение на плановите инспекции и разследванията.

3.2.1. Изпълнение на годишната програма за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори

През 2016 г. от КПНРО и ИДЕС е прилагана обща нормативна рамка за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори при определяне извадката от регистрирани одитори и одиторски дружества в годишния план за контролната дейност.

Съгласно предоставената от ИДЕС информация 173 физически лица и одиторски дружества са изпълнили ангажименти за независим финансов одит на ГФО на предприятия от обществен интерес, от които са определени за инспекции одиторските практики на 64 регистрирани одитори и одиторски дружества, както следва:

- по извадка от регистъра на одиторите в съответствие със законовите изисквания за проверка минимум веднъж на три години – 62 инспекции, в т.ч. 17 на одитори, извършили за първа година одиторски ангажименти на предприятия от обществен интерес;
- за получена незадоволителна оценка от предходната година – една инспекция;
- поради непредставен в срок единен годишен отчет за дейността на регистриран одитор, която е прехвърлена за изпълнение от СККОУ на КПНРО – една инспекция.

Годишният план за контролната дейност е изпълнен основно от инспекторите от дирекция „Надзорна дейност“, като поради натовареността на същите са ползвани услугите и на двама извънштатни инспектори при изпълнението на 7 от плановите инспекции.

В изпълнение на утвърдения план от специализираната администрация на КПНРО са извършени 64 инспекции по контрол на качеството на одиторските услуги, както и за периода от 01 май 2016 г. до 30 юни 2017 г. 2 тематични проверки на ИДЕС и 16 разследвания по получени сигнали от заинтересовани лица и по решение на комисията.

Обхватът на инспекциите по контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори включва проверки относно спазване изискванията на МОС, както и на етичните норми и изискванията за независимост, оценка на вътрешната система за контрол на качеството, установяване адекватността на времевите и човешките ресурси и на одиторските възнаграждения, изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатирани преди това пропуски и несъответствия, а също и изпълнение на други изисквания на ЗНФО.

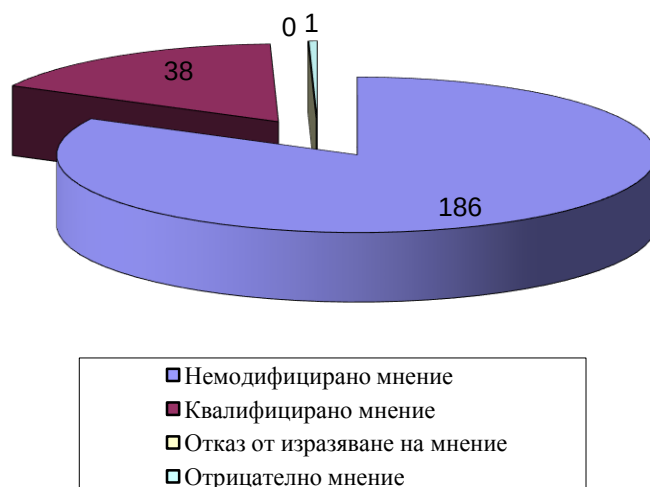
От проверените регистрирани одитори и одиторски дружества са изпълнени 3 389 одиторски ангажимента, от които 472 ангажимента за независим финансов одит на ГФО на предприятия от обществен интерес.

В изпълнение на годишния план за контролната дейност са извършени инспекции на качеството на изпълнение на 233 ангажимента, което е 7 на сто от общия брой изпълнени ангажименти от проверените одитори през периода. От тях 98 са за извършен независим финансов одит на ГФО на предприятия от обществен интерес – 42 на сто от общия брой на проверените и 21 на сто от изпълнените такива ангажименти от инспектираните одитори.

С одиторските доклади проверените регистрирани одитори и одиторски дружества са изразили следните одиторски мнения:

- със 186 доклада е изразено немодифицирано мнение (80 на сто от проверените ангажименти), в т.ч. 37 с обръщане на внимание;
- с 39 доклада (17 на сто от проверените ангажименти) е изразено модифицирано мнение, в т.ч. 38 доклада с квалифицирано мнение и един с отрицателно мнение.

ИЗРАЗЕНО МНЕНИЕ С ОДИТОРСКИТЕ ДОКЛАДИ ЗА ПРОВЕРЕНИТЕ АНГАЖИМЕНТИ ЗА 2016 Г.

3.2.2. Комплексни оценки за качество на дейността на проверените регистрирани одитори и одиторски дружества

Комплексните оценки се формират на база оценки на съответните одиторски практики по отношение основните направления от обхвата на контрола върху качеството на одиторските услуги:

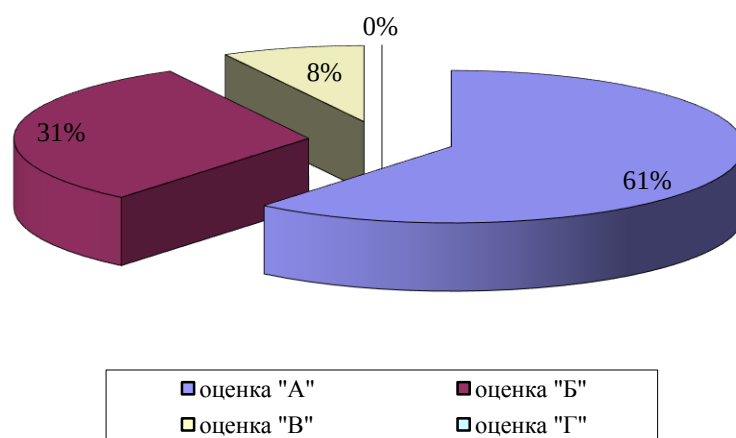
- съответствие с изискванията на МОС при изпълнение на отделните одиторски ангажименти, вкл. спазване на етичните норми и изискванията за независимост;
- съответствие с изискванията относно изграждане и функциониране на вътрешната система за контрол на качеството;
- адекватност на времевите и човешките ресурси, употребени за изпълнение на одиторския ангажимент съобразно обхвата и сложността му, както и адекватност на одиторските възнаграждения, получени за това.

С решения на КПНРО са приети 64 доклада за резултатите от извършените планови инспекции, като са дадени следните комплексни оценки за качеството на одиторските услуги:

- оценка „А“ на 39 одиторски практики (без съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора, при изпълнението на одиторските ангажименти и спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и на получените одиторски възнаграждения), което представлява 61 на сто от проверените практики;
- оценка „Б“ на 20 одиторски практики (с наличие на несистематични съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или изпълнението на одиторските ангажименти и/или спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и/или на получените одиторски възнаграждения), което представлява 31 на сто от проверените практики;
- оценка „В“ на 5 одиторски практики (с наличие на систематични съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или изпълнението на одиторските ангажименти и/или спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и/или на получените одиторски възнаграждения), което представлява 8 на сто от проверените практики;

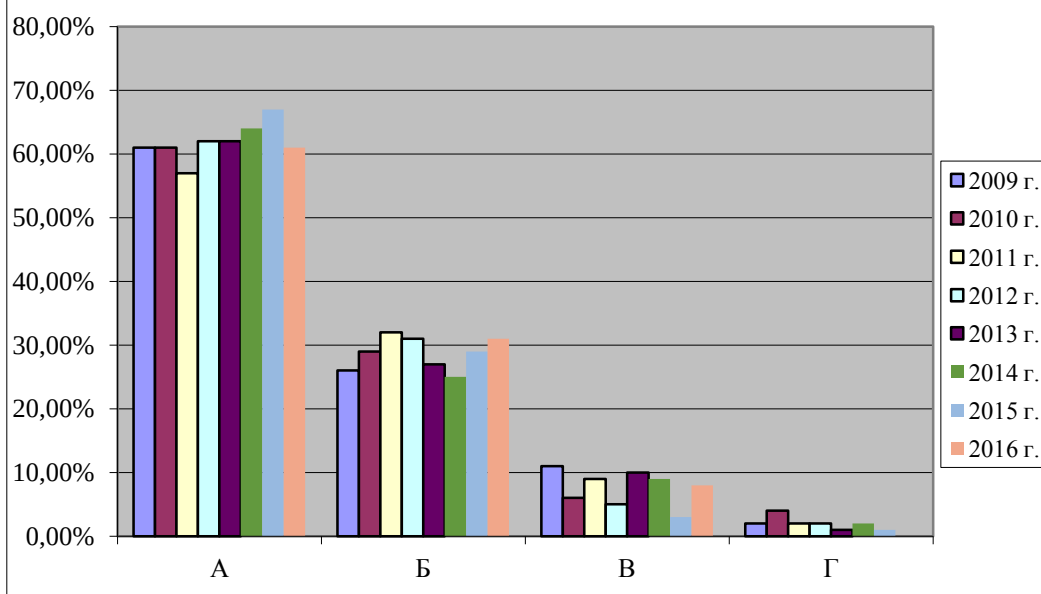
КОМПЛЕКСНИ ОЦЕНКИ ЗА КАЧЕСТВО НА ОДИТОРСКИТЕ УСЛУГИ, ДАДЕНИ ОТ КПНРО ПРЕЗ 2016 Г.

– оценка „Г“ нито една одиторска практика (с наличие на такова несъответствие, което поставя под съмнение проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или качеството на изпълнение на одиторските ангажименти и/или спазването на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и на получените одиторски възнаграждения).

За отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия и с цел подобряване качеството на предоставяните одиторски услуги са дадени препоръки с 29 доклада, по които през настоящата година ще бъде проверено изпълнението на 9 от тях, а изпълнението на останалите ще бъде проверено при следващите планови инспекции на съответните регистрирани одитори.

КАЧЕСТВО НА ОДИТОРСКИТЕ УСЛУГИ 2009 Г. - 2016 Г. СЪГЛАСНО ДАДЕНИ ОТ КПНРО ОЦЕНКИ

Горепосочените данни показват, че 92 на сто от практиките са оценени с положителни оценки („А“ и „Б“), съответно с незадоволителна оценка („В“) е оценена дейността на 8 на сто от проверените регистрирани одитори и одиторски дружества.

В изпълнение на плана за контролната дейност за 2016 г. от КПНРО и СККОУ при ИДЕС са изпълнени общо 131 инспекции при 132 за предходната година, като обобщените резултати за дадените комплексни оценки на качеството на дейността на проверените регистрирани одитори и одиторски дружества са следните:

- оценка „А“ на 93 одиторски практики, което представлява 71 на сто от проверените практики и е без промяна спрямо предходната година;
- оценка „Б“ на 32 одиторски практики, което представлява 24 на сто от проверените практики и е без промяна спрямо предходната година;
- оценка „В“ на 6 одиторски практики, което представлява 5 на сто от проверените практики, което е с 1 на сто повече спрямо предходната година;
- оценка „Г“ на нито една одиторска практика, което представлява 1 на сто по-малко спрямо предходната година.

От горепосоченото е видно, че резултатите от проверките, извършени от КПНРО и СККОУ също са сходни – над 90 на сто от практиките са оценени с положителни оценки.

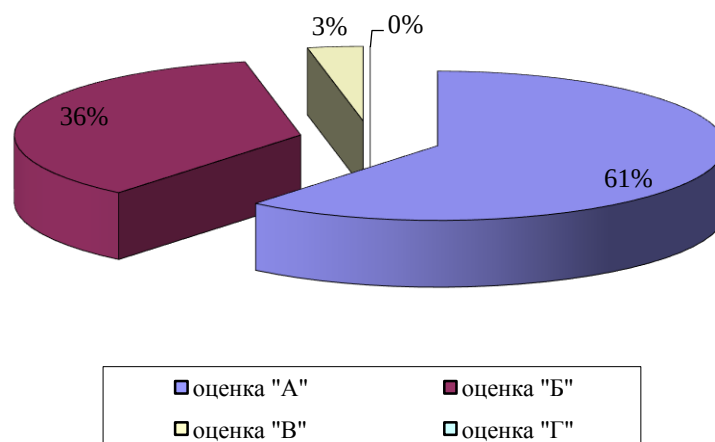
3.2.2.1. Оценка на одиторските практики по отношение качество на изпълнение на проверените одиторски ангажменти с оглед достатъчност и уместност на одиторските доказателства и съответствие на изпълнените процедури с МОС.

В съответствие с горепосочените критерии, проверените одиторски практики са оценени, както следва:

- с оценка „А“ са 39 от проверените практики, или 61 на сто;
- с оценка „Б“ са 23 от проверените практики, или 36 на сто;
- с оценка „В“ са 2 от проверените практики, или 3 на сто.

В сравнение с данните от предходната година, горепосочените резултати не индикират съществена промяна.

ОЦЕНКИ НА КАЧЕСТВОТО НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОВЕРЕНИТЕ ОДИТОРСКИ АНГАЖИМЕНТИ 2016 Г. (ДОСТАТЪЧНИ И УМЕСТНИ ДОКАЗАТЕЛСТВА)

При изпълнение на инспекциите, независимо че в по-голямата си част изпълнението на проверените одиторски ангажименти отговаря на съществените изисквания, се констатира редица слабости, които очертават проблемни области по отношение спазване на професионалните стандарти. Тези области са сходни с тези от предходните години и се изразяват най-вече в следното:

- *На етап приемане и продължаване на одиторски ангажимент* – не се анализират специфични за отрасъла счетоводни практики и регулации, както и счетоводното отчитане на справедливи стойности; когато е налице смяна на одитора не се осъществява комуникация с предходния одитор; писмата за поемане на одиторски ангажимент не съответстват на изискванията на професионалните стандарти; не се спазват законови изисквания при избор на одитор и поемане на ангажиментите за одит.

- *На етап планиране на одиторския ангажимент и оценка на риска* – констатира се пропуски по отношение разбиране на вътрешния контрол – не се изпълняват процедури по оценка на рисковете от измама и съществени отклонения в отчета; оценка работата на ползвани експерти; пропуски при определяне нивата на същественост.

- *На етап изпълнение на одиторския план* – при първоначални ангажименти за одит не се изпълняват процедури за проверка на началните салда; често одиторските тестове не обхващат всички ключови твърдения за вярност и/или съществени обекти на отчитане, най-често във връзка с потвърждение на приходи, разходи, парични средства, при оценка за наличието на индикатори за обезценка на активи, при оценка на подхода на ръководството за приблизителни счетоводни оценки, вкл. по справедлива стойност.

- *На етап приключване на одиторския ангажимент* – често при инспекции се констатира несъответствия между информацията във финансовия отчет и тази в годишния доклад за дейността на предприятието; пропуски при оповестяване на сделките между свързани лица; не се осъществяват комуникации с подходящо ниво на ръководството по повод констатираните при одита грешки и отклонения или неспазване на законови или регулаторни изисквания; издават се несъответстващи по форма и съдържание одиторски доклади; изразяват се неадекватни одиторски мнения; извършва се неефективен преглед за контрол на качеството на ангажимента преди издаване на одиторски доклад.

При изпълнение на плановите инспекции продължава установяването на случаи на неизпълнение на законите изисквания за поддържане на застраховка срещу рисковете на

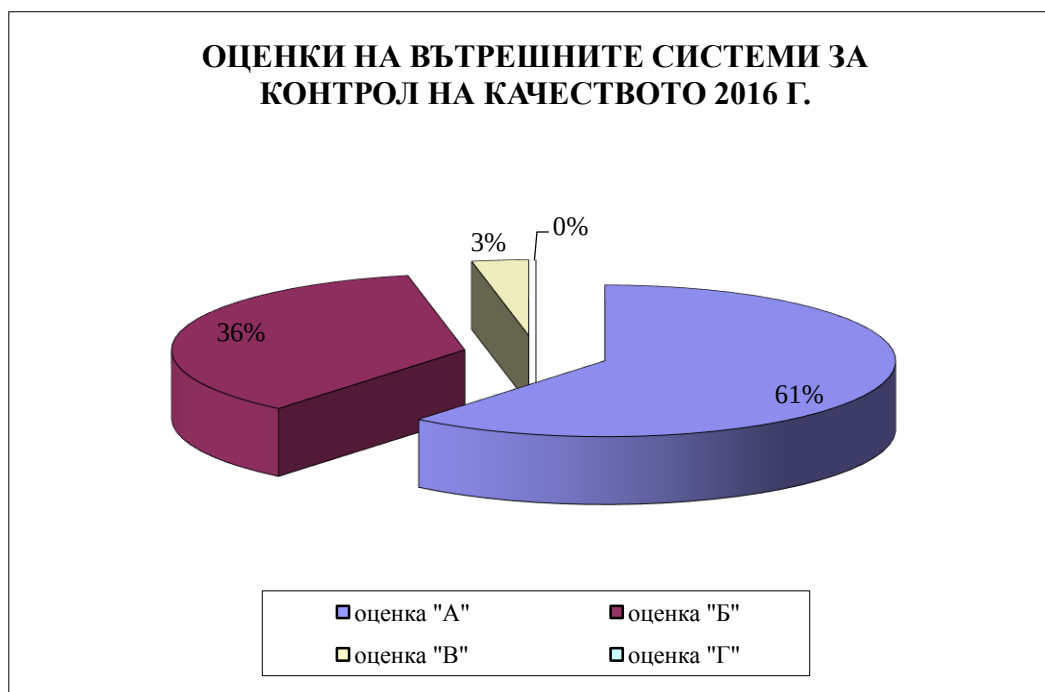
одиторската професия – в изпълнение на плана за 2016 г. са констатирани два такива случая, като на регистрираните одитори са наложени съответните административни наказания.

3.2.2.2. Оценка на одиторските практики с оглед изграждане и функциониране на вътрешните системи за контрол на качеството.

При инспекциите относно изграждане и функциониране на вътрешните системи за контрол на качеството в практиките на регистрираните одитори и одиторски дружества са дадени следните оценки:

- с оценка „А“ са 39 от проверените практики, или 61 на сто;
- с оценка „Б“ са 23 от проверените практики, или 36 на сто;
- с оценка „В“ са 2 от проверените практики, или 3 на сто.

В сравнение с данните от предходната година, горепосочените резултати също не индикират съществена промяна през отчетната година.

През отчетната година при инспекциите се констатира сходни пропуски и несъответствия с тези от предходната година – писмените правила и процедури на вътрешната система за контрол на качеството на регистрирани одитори не съдържат критерии по отношение на лицата, извършващи преглед за контрол на качеството преди издаване на одиторския доклад; липсва регламентация на цикъла и необходимите критерии при осъществяване на текущо наблюдение на системите и др.

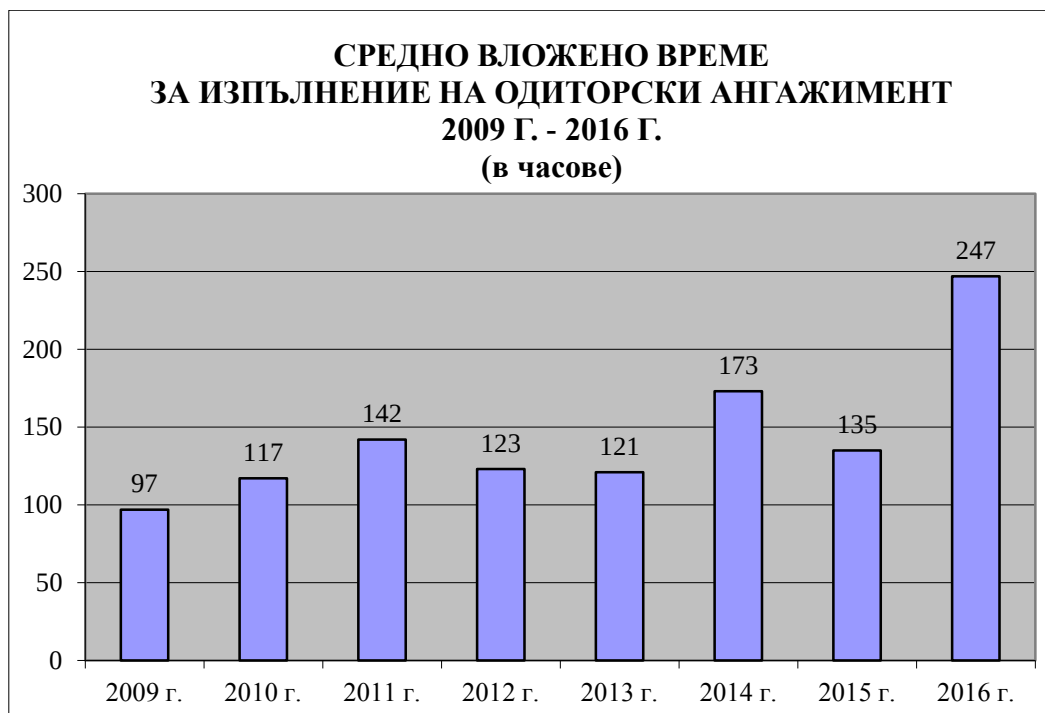
3.2.2.3. Оценка на одиторските практики с оглед адекватност на времевите и човешките ресурси, употребени за изпълнение на одиторските ангажименти съобразно обхвата и сложността им, и адекватност на одиторските възнаграждения.

При изпълнение на процедурите във връзка с оценка адекватността на одиторските възнаграждения и вложените при одита времеви ресурси се прилагат Инструкция за оценка адекватността на одиторските възнаграждения за ангажимент и Инструкция за оценка адекватността на времевите ресурси на одитен ангажимент.

При оценка адекватността на времевите и човешките ресурси са получени следните резултати:

- с оценка „А“ са 56 от проверените практики, или 88 на сто;
- с оценка „Б“ са 6 от проверените практики, или 9 на сто;

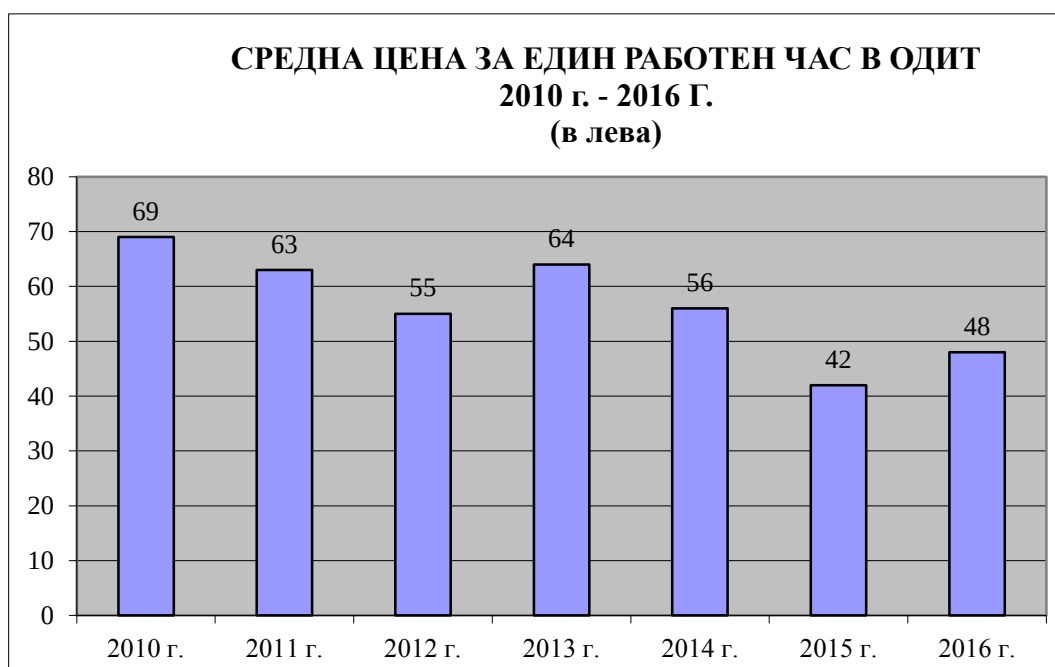
- с оценка „В“ са 2 от проверените практики, или 3 на сто.

За изпълнените от проверените регистрирани одитори и одиторски дружества през отчетния период 233 одиторски ангажмента са вложени общо 57 769 работни часа, или средно 247 часа за един одиторски ангажмент, което се различава съществено от това за предходната година, поради факта че през отчетната година са проверявани по-сложни ангажменти към по-значими предприятия, съответно са вложени повече времеви и човешки ресурси.

При оценка адекватността на одиторските възнаграждения са получени следните резултати:

- с оценка „А“ са 53 от проверените практики, или 83 на сто;
- с оценка „Б“ са 9 от проверените практики, или 14 на сто;
- с оценка „В“ са 2 от проверените практики, или 3 на сто.

От проверените регистрирани одитори и одиторски дружества, извършващи одит на предприятия от обществен интерес, е предоставена информация, съгласно която общия размер на приходите от одиторски услуги възлиза на 2 787 хил. лв. при средна цена за един работен час в размер на 48 лева, което не се различава съществено от средното възнаграждение за предходната година.

През отчетната година при инспекциите също се констатира, макар и в изолирани случаи, пропуски при планиране, документиране и отчитане на часове в одит; липса на утвърдени обективни критерии за формиране на цената на предоставяните одиторски услуги; създаване на предпоставки за нелоялна конкуренция на пазара на одиторските услуги с оферирането на необосновано ниски цени.

3.2.3. Проверки по изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатирани съществени пропуски и несъответствия

През отчетния период са извършени две самостоятелни проверки по изпълнението на дадените препоръки за отстраняване на пропуски и несъответствия, установени при инспекциите за контрол на качеството през 2015 г. В резултат при една от тях е установено пълно изпълнение, а при другата е налице частично изпълнение.

Както е посочено в т. 3.2.2 в резултат на изпълнение на годишния план за инспекции за 2016 г., от комисията са взети решения за извършването през 2017 г. на 9 проверки за проверка на дадените препоръки в резултат от извършените през 2016 г. инспекции.

3.2.4. Разследвания по повод получени в КПНРО сигнали и предложения от заинтересовани лица

Комисията провежда разследвания при получени сигнали за предполагаеми нарушения и предложения от заинтересовани лица, както и в други случаи по своя преценка.

През 2016 г. в КПНРО са постъпили 21 сигнала при 24 през предходната година., от които 12 се отнасят до дейността на регистрираните одитори и са свързани с качеството на изпълнение на одиторските услуги и/или с нарушения на етичните изисквания, както и 9 са възражения или жалби срещу решения на ИДЕС във връзка с придобиването на диплома на дипломиран експерт-счетоводител, респ. регистрирането на независими одитори.

През годината се наблюдава намаляване на сигналите до комисията, основно във връзка с дейността на ИДЕС по отношение провеждане на изпитния процес за придобиване правоспособност. Обобщен анализ на основните причини, както и предприетите във връзка с това действия от комисията, са посочени в т. 3.1.1.

В съответствие с действащите Правила за извършване на разследвания и проверки по сигнали и предложения до КПНРО, комисията разглежда конкретно всеки внесен сигнал и се произнася с решение. В зависимост от характера и обосноваването на сигнала, тя взема решение за извършване на разследване, за сезиране на съответния орган по компетентност или за прекратяване на производството при липса на данни за нарушение. След разглеждане по същество на постъпилите сигнали, през годината от КПНРО са взети решения за извършването на 12 разследвания, от които две са възложени на СККОУ и СПЕ при ИДЕС и едно решение за прекратяване на производство поради липса на основания за разследване. Освен тях, по своя инициатива комисията е възложила изпълнението на още 4 разследвания във връзка с констатирани негативни резултати от планови инспекции.

В изпълнение на горепосочените решения през отчетната година са извършени общо 16 разследвания, в резултат на които са установени пропуски при прилагане на професионалните стандарти и специфичните законови регулации от разследваните регистрирани одитори и одиторски дружества, като за по-тежките са наложени административни наказания.

3.2.5. Административно-наказателна дейност

Във връзка с констатирани при плановите инспекции съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 14 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 13 наказателни постановления за налагането на глоби и имуществени санкции на съответните нарушители, както и едно предупреждение до регистрирания одитор поради наличието на маловажен случай по чл. 28, б. „а“ от Закона за административните нарушения и наказания.

За констатираните при разследванията съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 4 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 4 наказателни постановления, с които са наложени глоби и имуществени санкции на съответните нарушители.

От издадените общо 17 наказателни постановления са обжалвани 8, като към датата на съставяне на настоящия отчет 9 са влезли в сила.

IV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През 2016 г. КПНРО продължава сътрудничеството си както със съответните компетентни органи на държавите – членки на Европейския съюз, така и с тези от трети страни. Основно внимание през отчетната година беше отделено на работата, свързана с новото одитно законодателство и по-конкретно с влизането в сила на Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС и транспонирането на Директива 2014/56/ЕС, с която се изменя Директива 2006/43/ЕО. През годината продължиха работните срещи, организирани от Европейската комисия на ниво държави членки, по време на които бяха дискутирани въпроси във връзка с правилното транспониране изискванията на директивата в националните законодателства.

В средата на годината официално започна да функционира и Комитетът на европейските органи за надзор на одита (КЕОНО), създаден в изпълнение разпоредбите на чл. 30 от Регламент (ЕС) № 537/2014. КЕОНО е новата рамка за сътрудничество на европейско ниво между националните органи за надзор над одита, като обединява и надгражда структурите и функциите на ЕГОПНО и МФНОР. Значителна част от ЕГОПНО се трансформира в подгрупа „Инспекции“, като останалите подгрупи са „Международни одиторски стандарти“, „Разследвания и санкции“, „Наблюдение на пазара“, „Международна еквивалентност и адекватност“.

Към членовете на КЕОНО се отнасят както националните надзорни органи над одиторската дейност в държавите членки, така и Европейския орган за ценни книжа и пазари. Също така, със статут на „наблюдатели“ са представителите на националните органи на страните от Европейското икономическо пространство, Европейския банков орган, както и Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване.

Една от основните задачи на КЕОНО е постигането на ефективно и съгласувано прилагане на новото европейско законодателство от всички държави членки. В тази връзка органът предоставя експертно мнение на ЕК и на компетентните органи на държавите членки, по тяхно искане, по въпроси, свързани с прилагането на европейското законодателство в областта на финансовия одит. Друга основна задача е улесняване обмена на информация, споделянето на експертен опит и добри практики между регулаторните органи – членове на КЕОНО. В допълнение към това, КЕОНО допринася за техническата оценка на системите за публичен надзор на трети страни и международно сътрудничество между държавите членки и трети страни в тази област. КЕОНО също така допринася за техническото проучване на международните стандарти за одит, вкл. процесите за тяхното създаване, с оглед приемането им на равнище ЕС.

През 2016 бяха проведени две пленарни заседания на КЕОНО., на които комитетът прие работната си програма за 2017, както и редица решения, необходими за създаването на стабилна институционална рамка за развитието на одитния надзор на ниво ЕС.

На проведената през февруари 2016 среща на ЕГОПНО, освен на одитната реформа, бе обърнато специално внимание на отношенията с трети държави – двустранни споразумения, решения за еквивалентност и адекватност, както и на сътрудничеството със Съвета за надзор върху счетоводната отчетност на публичните дружества в САЩ.

На проведената през юни 2016 среща на Одитния регулаторен комитет бе разгледана информация във връзка с докладите за мониторинга на пазара на одиторски услуги в държавите членки, както и резултати от проучване относно пазара на финансовите услуги в ЕС.

През 2016 година КПНРО тясно си сътрудничи с представителите на независимите одитни регулатори и в рамките на МФНОР, която, както бе посочено по-горе, продължава работата си в структурите на КЕОНО. Обсъди се втора фаза на проект за обща методология за извършване на инспекции. Целта на проекта е да се повиши качеството на одита и да се хармонизират инспекциите на одиторските дружества в Европа. Други дискутирани теми обхващат вливането в структурата на КЕОНО, най-честите недостатъци при одитите на големите одиторски мрежи, както и специфични въпроси относно актуализирането на МОС, обмена на информация със Съвета за международни стандарти за одит и изразяване на увереност и Съвета за международни етични стандарти за счетоводителите към Международната федерация на счетоводителите относно проектите, по които работят Съветите.

За обогатяване на познанията и опита при осъществяване на надзорната дейност над регистрираните одитори допринасят също и проведения през февруари 2016 десети работен семинар за инспекции, както и пленарната среща на МФНОР. На семинара са подложени на дискусия теми, свързани с общата методология, използването на резултатите от инспекциите от заинтересованите лица, констатациите от одитните инспекции, включени в глобалното проучване на МФНОР за 2015 година и др.

КПНРО продължава участието си в поддържането на общата електронна база данни с констатации от извършени инспекции (обобщени, на анонимна база), с цел обмен на информация и анализ на получените данни, за да се установят общите тенденции при осъществяването на надзора над одиторите от европейските одитни регулатори.

V. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА

КПНРО осъществява дейността си публично и прозрачно чрез публикуване на информацията за дейността си на интернет страницата, публикации в специализираните национални издания и участия в срещи и конференции, при спазване на законовите изисквания за конфиденциалност. Резултатите от извършените инспекции, разследвания и проверки по отношение професионалната дейност на регистрираните одитори и делегираните функции на ИДЕС са публикувани на интернет страницата на комисията.

През 2016 г. КПНРО подписа Меморандум за сътрудничество с Асоциацията на сертифицираните експерти по разкриване на измами с цел подпомагане обмена на информация и сътрудничеството при осъществяването на проекти в областта на разкриването, разследването и предотвратяването на измами, обмяната на опит и добри практики. Освен обмен на информация, споразумението предвижда оказване на съдействие при участие на представители на двете организации в презентации, семинари, конференции и срещи по теми в областта на разкриването, разследването и предотвратяването на измами.

В края на 2016 г. комисията сключи и Анекс към Рамков договор за сътрудничество с Университета за национално и световно стопанство за продължаване срока на договора.

През годината представители на комисията взеха участие в дискусиите на кръгла маса на тема „Предизвикателствата пред развитието на теорията и практиката на контрола в Р България” в Стопанска академия „Димитър А. Ценов” – град Свищов, акцентът на която беше стратегическата рамка за развитие на контролните институции в страната с хоризонт 2020.

VI. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА КПНРО ЗА 2017 ГОДИНА

В края на 2016 г. влезе в сила настоящият ЗНФО, с който се транспонират новите изисквания на общностното законодателство, което определя и основните приоритети за КПНРО през следващите години.

На първо място, ще продължи процесът на разработване и приемане на вътрешни нормативни документи, регламентиращи провеждането на изпити за придобиване на правоспособност на регистриран одитор, продължаващото професионално развитие и контрола върху качеството на дейността на регистрираните одитори, при прилагането на диференциран подход в зависимост от големината на одиторската практика. Приоритет е и изготвянето на методика за оценка изпълнението на дейността на одитните комитети, тъй като това е едно от новите задължения на комисията, вменени ѝ по силата на Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС.

На следващо място, с цел повишаване ефективността на надзорната дейност, комисията ще предприеме действия за подобряване техниките, прилагани при изпълнение на инспекционната дейност, чрез използване електронни инструменти за анализ и обработка на информацията.

Във връзка с изпълнение функциите на КПНРО по отношение наблюдение на пазара на одиторски услуги, вменени ѝ по силата на Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС, предстои създаването на отделна аналитична структурна единица за оценка на риска и наблюдение на пазара на одиторските услуги.

Чрез възприемане на принципа на тематичната насоченост в своята дейност Комисията ще продължи да търси едно по-широко приложение на рисково-базирания подход в осъществяваните от нея дейности. При изпълнение на надзорната си дейност КПНРО ще постави акцента върху значимите предприятия от обществен интерес и одиторски дружества.

Важен приоритет за комисията остава развитието на професионалните качества и личностните умения на служителите, заети най-вече с надзорната дейност, осъществявана от комисията. Ще продължи да се използва системата за вътрешен контрол на качеството на инспекционната дейност.

КПНРО ще продължи и занапред ползотворното си сътрудничество с професионалната организация като подкрепя нейните полезни инициативи.

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Органиграма.
2. Справка за изпълнението на бюджета на КПНРО за 2016 г.

КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

О Р Г А Н И Г Р А М А

**СПРАВКА
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА ЗА 2016 ГОДИНА**

(в хил. лв.)

ПАРАГРАФ ВИД РАЗХОД	БЮДЖЕТ 2016	УСВОЕНИ СРЕДСТВА 2016	ОСТАТЪК 31.12.2016	ИКОНОМИЯ (в проценти)
1	2	3	4	5
§ 01. Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	662	656	6	0.91
§ 02. Други възнаграждения и плащания за персонала	81	66	15	18.52
§ 05. Осигурителни вноски за работодатели	184	180	4	2.17
§ 10. Издръжка	300	283	17	5.67
§ 52. Придобиване на ДМА и основен ремонт	35	35	0	0.00
§ 53. Придобиване на НМДА и основен ремонт	4	4	0	0.00
§ 46. Членски внос	20	20	0	0.00
О Б Щ О:	1 286	1 244	42	3.27